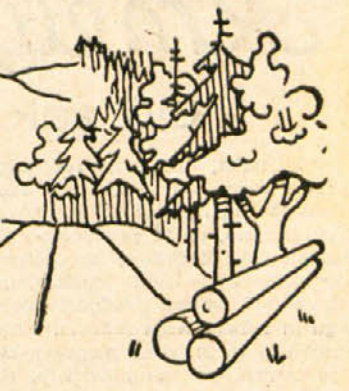




Dolenjski list



GLASILO OSVOBODILNE FRONTE OKRAJEV ČRNOMELJ, NOVO MESTO IN TREBNJE

LETO I. — STEV. 36.

NOVO MESTO, 28. oktobra 1950

Izhaja tedensko

Kaj naj bi delale osnovne organizacije Osvobodilne Fronte

Volitve v osnovne organizacije OF in okrajni odbor OF bodo v novomeškem, črnomeljskem in trebnjskem okraju 19. novembra 1950.

Težišče organizacijskega dela frontnih organizacij je prav v tem predvolilnem času na kadrovskih in tehničnih pripravah volitev v osnovne, mestne in okrajne organizacije OF.

V teh pripravah bodo frontne organizacije stremele za tem, da bodo prišli v odbore osnovnih organizacij in ostale forume OF res najboljši člani OF. Med drugimi naj bo odnos dosedanjih odborov OF do II. ljudskega posojila — merilo pri njihovem ponovnem kandidiranju na volitvah. Ravno tako pa naj bo odnos do II. ljudskega posojila merilo ljubezni do ljudske skupnosti pri vseh članih Fronte, ki bodo kandidirali v odbore OF.

V pripravah na volitve pa bodo frontne organizacije reševale tudi eno najosnovnejših nalog s tem, ko bodo vključile v svoje vrste iz najširših delovnih množic vse tiste tovariše, ki so v teku obnove porušene domovine in pri izpolnjevanju prve Titove petletke dokazali, da so dostojni biti člani frontne organizacije, ki so premagali številne težkoče s sodelovanjem najširših delovnih množic v graditvi socialistične Jugoslavije.

S ponosom do gledala naša organizacija na dosedanje uspehe naših delovnih množic, ki tudi zunanjemu svetu dokazujejo, kaj zmora delovno ljudstvo, ko si — osvobodeno izkoriščanja in trdno združeno v Ljudski fronti pod vodstvom take Komunistične Partije kot je naša in tov. Tita, gradi temelje lepše bodočnosti.

Priprave za volitve skupin ljudskih inšpektorjev bodo frontne organizacije izvajale vzporedno z reševanjem vseh ostalih nalog OF. Še naprej bo frontna organizacija posvečala vso pažnjo izbiri kandidatov za ljudske inšpektorje, ter pazila, da bodo pri tem v dovoljni meri zastopane žene. Ljudska inšpekcija bo usmerjala svojo dejavnost na podeželju v poverjanje priprav in poteka vseh odkupov, jesenske setve, delo upravnih odborov KDZ in odnosov do združene imovine v KDZ, ter do države, v delovnih kolektivih pa bo s svojim delom nudila vso pomoč delavskim svetom, njihovemu pravilnemu funkcioniranju, zlasti pa bo posvečala pozornost vprašanju preskrbe, živilskih nakaznic, pravilni razmestitvi delovne sile, znižanju polne lastne cene, proizvodnji itd. Zato bodo frontne organizacije izvolile v grupe ljudskih inšpektorjev res najbolj poštene frontovce, takšne ki pri svojem delu kot ljudski inšpektor ne poznajo privilegijev, sorodstva in prijateljev, temveč, ki vidijo pred seboj le pravilnost in resnico. (Nadaljevanje na 2. strani).

Konzervirajmo več krme za zimo!

Da bo mogoče stanje živine obdržati preko zimskih mesecev v istem številu in zadostiti obvezni oddaji sena, bo treba skrbno spraviti vso živinsko krmo, da ne bo nikjer ostala neizkoriščena. Tudi prehrana živine ne sme biti zmanjšana. Na vsakem kmetijskem obratu imamo še mnogo živinske krme, kateri dosedaj nismo posvečali važnosti, lahko pa bi z njo izboljšali prehrano živine preko zime.

Kakor vemo, je letos bila slabša letina za živinsko krmo, kot prejšnja leta. V naši republici dosedaj še ni takega hudega pomankanja krme. Hujše pa so bile prizadete ostale ljudske republike. Zato je naša dolžnost, da skrbno spravimo vso živinsko krmo, da nam bo mogoče zadostiti obvezni oddaji sena, in s tem pomagati pri prehrani živine ostalim ljudskim republikam, kjer je stanje neprimerno slabše. Tako so n. pr. v Črni gori morali pobrati vse zeleno listje po grmovju in ga posušiti, da so spravili skupaj vsaj nekaj pičle krme. Po travnikih je pa dobesedno vse vzela suša.

Ni še prepozno

Ker je že pozna jesen, bo marsikdo rekel, da je že vse prepozno. Pa vendar ni tako. Zalogo sena in otave, ki smo jo posušili preko leta, začnimo krmiti čim bolj pozno. Zato pa moramo čim dalje časa izkoriščati paše. Po mnogih krajih opažamo, da še otava ni pokosena. Nepokošeno otavo je treba posušiti, kolikor bo vreme še dopuščalo. Če pa to ne bo mogoče, pa jo je treba pokositi in skisati. Ponekod je tudi inkarnatka lepo razrasla. Tudi njo lahko pokosimo brez škode in spravimo pridelok, vendar pa ne smemo kositi prenizko, ker se v tem primeru spomladi ne bi mogla več obrasti. Pokošeno inkarnatko lahko posušimo ali pa okisamo. Tudi črno deteljo in lucerno je treba pokositi in spraviti pridelok na isti način kot inkarnatko.

Pri obiranju sončnic poberimo listje in ga posušimo. Posebno pa so redilne sončične kape, ki jih lahko posušimo na preklah ali pa okisamo.

Pri obiranju koruze na žalost pri mnogih gospodarjih ostane koruznica na njivi preko zime, čeprav je dobra hrana za govejo živino. S tem ima vsako gospodarstvo dvojno izgubo. V koruznici, ki ostaja preko zime na polju, se zadržuje koruzni molj, ki napravi sledeče leto na koruzi občutno škodo, razen tega pa je koruznica razmeroma dobra krma, katero je gospodar popolnoma zavrgel. Zato ne smemo pustiti koruznice na polju preko zime, temveč jo moramo po obiranju koruze takoj požeti, povezati v snopje, posušiti in spraviti na primeren prostor. Za krmo je zrežemo na slamoreznici.

Sedaj je najboljši čas za spravljajanje krm-ske pese. Pesnega listja ne smemo pustiti, da bi segnilo, ker je za živino dobra krma, pač pa moramo vsega posušiti ali pa še boljše okisati. Isto priporočamo še za korenjevo listje in repno ščavje. Repno ščavje sicer zaostaja po hranilni vrednosti za korenjevim in pesnim, vendar se posušeno listje lahko uporabi za prehrano.

Po ozarrah in rebrih in med mejami bi našli še tudi nekaj sena, če bi ga pokosili. Na žalost pa pri nas trave ob živih mejah na ozkih ozarrah itd., nikdar ne kosimo. Letos tega ne smemo pustiti.

Kjer ni bilo preorano strnišče izza ječmena, pšenice in rži, tam se je močno razrasel plevel. Tudi tako s plevelom zaraščeno strnišče moramo pokositi in spraviti pridelok. Kjer je mogoče posušiti na njivi ali v kozolcu, ga rajši posušimo, če pa tega ni mogoče pa ga okisamo v silosni jami.

O okisanju krme se danes že mnogo piše po časopisju, vendar pa imamo na podeželju zelo malo silosov. Mnogi gospodarji zidavo silosov zavračajo z izgovorom, da je to pre-

drago, da se ne izplača in da se v silosih krma rada pokvari. Po izkušnjah naprednih kmetovalcev pri nas in v drugih državah pa smo ugotovili, da lahko krmo prav dobro in poceni okisamo tudi brez betonskih silosov. Pri tem je pač najvažnejše to, da je krma za okisanje primerno vlažna in dobro stlačena ter neprodušno pokrita.

Napravimo silose

Kako pa bi si naredili silos brez večjih stroškov? Praktične silosne jame si lahko uredimo na sledeče načine:

Naše gospodinje dobro vedo, da lahko v kadi okisamo zelje za zimo. Prav tako lahko okisamo tudi živinsko krmo. Za okisanje krme lahko uporabljamo stare kadi, sode brez pokrova, opuščene vodnjake, kapnice, nelzrabljene kleti, kašče, pogorišča itd. V kleti, na pogorišču ali v kašči si pač ogradimo z deskami primerno velik prostor, z ozirom na to, koliko imamo krme na razpolago. Z deskami ograjeni prostor od znotraj obložimo in zamažemo z ilovico tako, da zrak nima dostopa. Tudi voda ne sme priti zraven.

Boljše silose, vendar pa tudi prav cenene si lahko naredimo na sledeče načine:

1. da izkopljemo do 3 m globoko in 2 m široko jamo, katero ob straneh opletemo z dračjem ali obložimo ob straneh in na dnu z deskami. Od znotraj moramo spet dobro premazati z ilovico. Priporočamo kopanje takih jam predvsem na ilovnati zemlji in na vzvišenem mestu.

2. Na takih mestih, kjer je visoka talna voda pa smemo kopati samo pol metra globoko. Zato pa krmo za okisanje zložimo tako, da bo v sredini najvišje naložena (oblika strehe).

3. Krmo lahko okisamo tudi tako, da jam sploh ne kopljemo, temveč, da na določene prostoru, kjer ne sme stati voda, zem-

ljo samo splaniramo, jo nabijemo in naložimo krmo v obliki strehe. Okoli določenega prostora pa izkopljemo plitev odtočni jarek za vodo.

4. V hribovskih predelih lahko izkoriščamo tudi terase za silosne jame in sicer tako, da med dve strmini naložimo krmo za okisanje in jo pokrijemo.

V take jame lahko spravljamo vso zeleno krmo za okisanje, ki jo imamo na razpolago. Paziti moramo edino na to, da ne kisamo same detelje, ker se sama ne more skisati. Zato pa jo moramo mešati s kakšno drugo zeleno krmo in sicer tako, da je polovico detelje, polovico pa ostale zelene krme kot n. pr. ena polovica lucerne ali črne detelje, ostala polovica pa mešanica otaviča, pesnega in repnega listja. Kot smo že omenili, krmo za okisanje zrežemo, na tri do pet centimetrov dolžine, jo dobro zmešamo in močno stlačimo v jamo. Po vrhu jo pokrijemo z deset do petnajst centimetrov debelo plastjo plev ali slamo. To plast s prav tako debelo plastjo ilovice in pokrijemo z deskami. Se boljše pa je, če damo na ilovico še plast zemlje in šele potem napravimo streho. Za streho lahko uporabimo tudi slamo, če nimamo desk na razpolago, vendar moramo s slamo tako pokrivati, kakor pokrivalo slamnato streho, da se voda hitreje odteka in je slama še uporabna za krmsko mešanico.

Če uporabljamo za kisanje krme kadi, kapnice, ograjena pogorišča in slično, naložimo povrhu slamo, zemljo in deske, kot smo že opisali in končno še obtežimo s kamenjem, da bo krma čim bolj stlačena.

Če je krma za kisanje presuha, jo moramo malo poškopiti, tako da bo vlažna. Ako imamo na razpolago živinsko sol je tudi lahko potresemo na dva kubična metra do 1 kilogram.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Pozdravno pismo koroškim Slovincem

Okrajni izvršni odbor Osvobodilne fronte Kočevje Vas pozdravlja s svojega zasedanja, Vas, naše Koroške brate prav v trenutku, ko se izrablja tridesetletnica plebiscita povsod za proslavljanje zgodovinskih krivic, pod katerimi ste toliko trpeli in še trpite.

Ko smo mi danes na naši seji pregledovali svoje delo in naloge, ki jih pred nas postavlja izvršitev petletnega plana, nismo šli preko Vas. Globoko smo se Vas spomnili, v današnjih dneh še posebno, ko obhajate obletnico vseh nepravičnih dejanj, ki jih proti Vam nasilno izvajajo imperialisti, fašisti in države, ki govorijo o demokraciji, kot je Sovjetska zveza.

Dobro poznamo Vašo nenehno borbo, ki jo vršite za svojo nacionalno osvoboditev in priključitev k matični Jugoslaviji. Vršite jo pod težkim nasiljem od druge svetovne vojne in ne klonete tudi danes, ko ste znova postali žrtev velesil, ki so našli na pariškem mešetarnjenju, vodstvo Sovjetske zveze, ki Vas je prodalo za dolarje v svoje interese.

Odločno obsojamo vsako zapostavljanje Vas, naj bo to v političnem ali kulturnem pogledu, zato je naše delo v sklopu organizacije Osvobodilne fronte pod vodstvom herojske Partije in tov. Tita, da svoje započeto delo ne bomo končali do takrat, dokler ne bodo pravice narodov Jugoslavije dokončno rešene, da bo slovenska Koroška naša, pa četudi bo terjalo od nas novih žrtev.

Naj živi borba koroških Slovincem!

Člani Izvršnega odbora OF

Kmetijski svetovalec

Ob zaključku jesenskih del

Se nekaj dni je na razpolago in jesenska setev mora biti zaključena. Ves čas jesenske setve se je po sestankih in dnevnem časopisju poudarjalo, da je pravočasno izvršena jesenska setev predpogoj za dober pridelek žita v prihodnjem letu. Poudarjala se je poleg tega tudi velika prednost uporabe očiščenega in razkuženega semena, semena dobre kakovosti, in pravilna priprava zemlje. Kdor se je ravnal po teh navodilih, bo tudi v prihodnjem letu zadovoljen s pridelkom. Kdaj si sejal, kaj si sejal in kako — vse to bo vplivalo na dober razrast žit in tako tudi na končni pridelek. Vsem kmetovalcem je poznan novi način izpolnjevanja obveznih oddaj v prihodnjem letu. Nihče ni dobil predpisano, kakšne površine mora posejati s pšenico ali ječmenom, temveč je vsakdo prejel že odločbo, koliko bo moral oddati v prihodnjem letu raznih kmetijskih pridelkov. Vse te stvari so se obširno obravnavale na zborih volivcev in večina kmetovalcev je z novim načinom predpisov zelo zadovoljna, ker vsakdo ve že pred setvijo, kakšne obveznosti ima do skupnosti — do države. Vsi oni, ki so razumeli velike prednosti novega načina predpisovanja oddaj, so se tudi po svojih močeh potrudili, da bodo v prihodnjem letu čim več pridelali. Tako jim bo mogoče kriti vse obveznosti do skupnosti in jim bo še ostalo pri srednji letini dovolj zrnja za lastne potrebe in še za prodajo na prostem trgu. Oni pa, ki tega niso vzeli resno in se niso potrudili za dobro in pravočasno izvršitev jesenske setve, bodo pa v prihodnjem letu sami okusili, da je novi način oddaj edino pravilen in da so sami krivi, če bodo imeli težkoče pri izpolnitvi obveznih oddaj.

Ministrstvo za kmetijstvo je postavilo, da

mora biti jesenska setev izvršena do 20. oktobra. Čim pozneje sejemo v jeseni, toliko več semena rabimo in tembolj je negotov pridelek. To je lahko opazil letos marsikdo, ker mu je bila pšenica zaradi pozno izvršene setve močno prizadeta po rji. Vsa ta negotovost nam nujno narekuje, da posejemo pravočasno.

Setev je, lahko rečemo, zaključena. V posameznih primerih, kjer setev še ni zaključena, je pa naloga posameznika, da takoj poseje še preostale površine. Ob zaključku jesenske setve je tudi dolžnost setvenih aktivov pri KLO, da pospešijo na vsak način jesensko setev in da poskrbe, da bodo posejane vse površine, namenjene za jesensko setev. Za pravočasno izvršitev se morajo boriti setveni aktivni, KZ in množične organizacije. Kolikor so bili za casa jesenske setve setveni aktivni nedelavni, naj svojo nedelavnost popravijo vsaj ob zaključku jesenske setve. Sedaj ni več časa, da bi posameznika prepričevali, da mora končati setev, temveč ga moramo prisiliti, da izpolni svojo obvezo, ki jo ima do skupnosti. Poznejše ugotavljanje bo prepozno, ker je treba vsako vidno zlorabo odstraniti še takrat, ko je še čas za to.

Kakor je kdo sejal, tako bo tudi žet in isto velja tudi za delo setvenih aktivov in množičnih organizacij, da se bo njihovo delo ocenjevalo po doseženih uspehih.

Vse one kmetovalce, ki še niso posejali vseh površin, namenjenih za jesensko setev, pozivamo, da zaradi svoje lastne koristi to takoj izvrše. Krajevni setveni aktivni in množične organizacije pa naj takoj poskrbe, da bodo posejane pravočasno tudi morebitno ogrožene setvene površine. O. V.

Jesensko-zimsko globoko oranje

Jesenska setev je sedaj v glavnem zaključena, ni pa še čas, da spravimo pluge, ker nas čaka še druga važna naloga v jeseni, t. j. jesensko-zimsko globoko oranje. Jesensko-zimsko globoko oranje vršimo na onih njivah, kjer bomo drugo leto sejali oves, proso in sadili krompir in peso ter koruzo.

Jesensko-zimsko globoko oranje ali zimsko praha ima namen, da njive že v naprej pripravimo, da bodo tekom zime srkale dovolj zimske vlage, ki bo drugo leto v obilni meri na razpolago rastlinam. Marsikdo je letos sam občutil veliko škodo, ki jo je imel na posevkih zaradi občutne suše. Z globokim oranjem se borimo proti suši in je samo globoko oranje znaten agrotehnični ukrep v borbi proti suši in s tem za povečanje kmetijske proizvodnje. Vsi oni kmetovalci, ki vsako leto v jeseni preorajo njive globoko, znajo ceniti vrednost globoke praha. Po zvezni uredbi je vsakdo dolžan preorati vse površine že v jeseni globoko in izjemoma smejo pustiti nepreorane njive z jesensko praho samo oni lastniki, ki imajo njive z velikimi nagibi in kjer bi bila možnost odnašanja zemlje zaradi jesenskih ali zimskih nalivov. Vse ostale površine se pa morajo preorati že v jeseni. Zaradi tega so tudi KLO že prejeli od Okrajnih kmetijskih poverjenstev navodila in koliko morajo preorati njiv z globoko praho.

(Nadaljevanje s 1. strani).

Za ta tekmovanja na čast 10. oblet. ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije, bodo frontne organizacije zainteresirale vse člane OF, kateri do sedaj še niso seznanjeni s tekmovanjem, prav tako družbene organizacije in delovne kolektive, po vzoru osnovnih organizacij, ki so s tekmovanjem že pričele in imajo v prvem mesecu tekmovanja že lepe uspehe. Pri šestmesečnem tekmovanju bodo frontne organizacije nudile vso pomoč KDZ v medzadružnem tekmovanju. Fronta si bo prizadevala, da preko osnovnih organizacij OF sprostijo vso iniciativno delovnih ljudi za čimvečji uspeh tekmovanja in za organizacijsko učvrstitev osnovnih frontnih organizacij.

Da bo voljenim članom Fronte olajšan pregled nad celotno dejavnostjo frontne organizacije, bodo frontne organizacije uvedle po članih voljenih organov sistem raznih oblik poročanja (razgovori, seje, konference, pismena poročila itd.). Frontne organizacije bodo po-

Ni vseeno, kdaj globoko preorjemo njive za spomladansko setev. Prvo bomo preorali njive s težko zemljo in to oranje mora biti zaključeno vsaj do 10. novembra. Pri težkih zemljah moramo izvršiti globoko oranje takrat, ko bakterije še niso izumrle. Delovanje teh bakterij nam pomaga, da postane zemlja godna še pred nastopom mraza. Če bi izvršili oranje na težki zemlji pozneje v novembru ali decembru, bo takšna zemlja spomladi mrtva in neplodna. Če jo pa orjemo šele spomladi, bo težka zemlja ostala dolgo časa negodna, rastline zaostanejo v rasti in pozno dozorevajo. Jesensko-zimsko oranje naj bo vedno globoko brez ozira, kaj bomo sejali ali sadili spomladi. Za koruzo orjemo vsaj 20 cm globoko, za krompir in peso pa vsaj 25 cm. Kdor ima možnost, naj pa orje še globlje. Lažje zemlje lahko orjemo še pozneje, vendar je najbolje zaključiti z zimsko praho v prvi polovici novembra. Tega ne bo težko doseči, ker bo več časa na razpolago in tudi vprežne živine ne primanjkuje.

Izvedba globokega oranja mora biti organizirana ob neposrednem sodelovanju krajevnih setvenih aktivov, KZ in vaških množičnih organizacij. Če posameznik nima potrebne vprežne živine in zato ne more izvršiti globokega oranja, sme KLO v ta namen mobilizirati vprežno živino. Seveda prisilni ukrepi niso najboljši in naj se pomoč

svečale vso pozornost poenostavitvi evidence. Porast aktivnosti frontnih organizacij pa se bo odražal tudi v porastu števila članstva in članarine, čemer bodo frontne organizacije posvečale še posebno pozornost.

Mnogo več skrbi kot do sedaj, bo Fronta posvečala organizacijskemu utrjevanju dela odborov AFŽ ter izvrševanju nalog.

Še odločneje kot do sedaj pa bodo frontne organizacije razkrinkavale sovražnike naših delovnih množic, ki bi v bodoče skušali na kakršen koli način zavirati aktivno delovanje frontnih organizacij in delovnih množic, graditev socializma Jugoslavije. Enodušno hočemo dokazati vsem takim, da »Trgujemo z blagom, ne pa z našo zavestjo in našimi načeli«, kot pravi tov. Tito v letošnji predvolilni kampanji.

Iz sekretariata
Okrajnih odborov OF Dolenjske

organizira na prostovoljni podlagi in v tekmovanju med KLO, vasmi in gospodarstvi, kdo bo čimprej izvršil globoko oranje. Na zborih volivcev in vaških sestankih naj se poleg ostalih tekočih gospodarskih nalog obravnava tudi pomen globokega oranja, ker je, kakor ostale mere, najvažnejši pogoj za povečanje ha pridelkov. Istočasno naj se

pristopa tudi k apnenju preoranih njiv, ker je apna dovolj na razpolago. Kmetovalci, ki apna še niso naročili, naj ga naroče takoj, dolžnost KZ pa je, da naroče potrebne količine apna pri kmetijskem magazinu v Ljubljani. Za prevoz apnenega prahu je v novembru in decembru dovolj časa, kakor tudi za trošenje po njivah. O. V.

Kljub vsem opominom

Poverjenstvo za gozdarsko in lesno proizvodnjo novomeškega okraja je s svojim maloštevilnim osebjem brez pomoči LIP vložilo vse svoje sile, da doseže postavljeni plan poseka lesa v privatnem sektorju, in plan izvoza lesa iz državnega sektorja. Toda z najboljšo voljo tega do danes ni moglo doseči, to pa zato, ker posamezniki nečesto razumeti, kako važna naloga je izpolnitev gozdnega plana v sečnji in izvozu.

Glede sečnje so kmetovalci prejeli odločbe za oddajo lesa že januarja. Velika večina je postavljeni plan že izpolnila do meseca marca, drugi po svojih močeh izpolnjujejo svoj plan vse leto. Na žalost pa imamo še vedno nekaj takih, ki zavirajo izpolnitev petletnega plana, iščejo vse mogoče izgovore, samo da posek lesa odložijo, četudi samo za nekaj dni. Imamo pa v našem okraju tudi ljudi, kot na primer Mlakar, Komljanc in še nekaj drugih iz KLO Skočjan, Orehovica, Smarje, Retje, ki trdijo, da imajo čas za izdelavo in izvoz drv do 31. decembra. Ne moremo razumeti, kaj ti ljudje mislijo, kdaj bo delavec prejel ta njihova drva, katera že danes tako željno pričakuje.

Tudi prevoz iz državnih gozdov ni nič manj važen. Toda tudi pri tem je novomeški

okraj med zadnjimi. Kljub razumevanju velike večine kmetov, se še vedno najdejo ljudje, ki želijo, da se socializem gradi, toda pomagati pri tem nečesto in ostanejo na vse opomine KLO in poverjenstva gluhi. Če pogledamo KLO Smarješke Toplice, vidimo da se še do danes ni odzval niti en volnik, dočim so nekateri KLO že davno izpolnili svoj plan. KLO Sela Hinje je prejel plan prevoza v mesecu juliju. Na mnogo intervencij poverjenstva ga je na poedina gospodarstva razdelil šele v oktobru. So nekateri KLO, ki kot posamezniki nečesto razumeti potreb skupnosti in mirno gledajo kako se bliža zima, naš delavec, pa bo ostal brez drv. Okrajni izvršni odbor je bil primoran proti tistim redkim poedincem podvzeti prisilne ukrepe in jih kaznovati, ker nečesto upoštevati niti potreb skupnosti, niti naših predpisov in zakonov. Zato pozivamo vse poštene kmete, da sedaj, ko je jesenska setev že popolnoma končana, a vreme še ugodno, izvršijo svoje plane tako v sečnji kot v izvozu, kajti ko bo padel sneg, bo tudi njima to delo otežkočeno. KLO kot množične organizacije pa naj zbudijo tiste, ki se do danes še niso lotili izvedbe gozdarskega plana.

Skrb metliške zadruga za našo prehrano



Stevilni prašičji družini v kmečko obdelovalni zadrugi v Metliki primanjkuje stanovanja. Metliški zadrugniki ne jадikujejo zato ampak so sklenili, da bodo sami zgradili hleve. Če pogledamo sliko, bo ta družina precej pripomogla k boljši prehrani.

Prav povsod, pa tudi samostojni kmetje, bi morali imeti vedno v mislih, kako povečati in povzdigniti živinorejo, da ne bomo brez mesa in masti.

Že veste

Nova bolezen je izbruhnila v Novem mestu in se nevarno širi. Tovarš R- nam je poslal podroben opis in diagnozo. Bolezen je okrstil za funkcius-epidemijs. Lotila se je predvsem članov in odbornikov raznih organizacij, vendar ta epidemija ne učinkuje pri vseh enako — nekateri, ti so v manjšini, podi sleherni večer na dve ali tri seje in sestanke, pri drugih, ki imajo častno večino, je delovanje kužnih bacilov hujše in sicer ravno v nasprotno smer. Povzroči namreč članu ali odborniku, da se ne udeleži nobene seje in sestanka, češ: imam toliko in toliko dolžnosti, nočem se zameriti nikjer, zato rajši ostanem lepo doma. Najboljše zdravilo proti tej novodobni zahrbitni bolezni je v prvem primeru nekaj kapljic priznanja, v drugem pa — metla... Bolezen je nalezljiva. Poročajte, če razsaja še kje drugod.

Spričevalo omike in olike so si napisali brigadirji — uslužbenci OLO Novo mesto, ki so na Gorjancih sekali drva. Kako so kaj delali, ne vem, toda preveč se menda niso gnali, ker jih je tako hudo »razganjal«, da so morali dati duša svojim neizrabljenim telesnim silam v vpisni knjigi planinskega doma pri Gospičih. Natrosili so notri cvetk, da bi še peocestnica zavihnila nos. Isto spričevalo ima v knjigi mladina iz Dolže in slavni Hudoklinov Nace s sinom od Sv. Miklavža. Dobro, da so se vsaj podpisali; drugače bi tuji mislili, da so vsi Dolenjci tako

izredno »omikani«. Sicer pa za take svinjarje ni planinska koča, ampak čisto navaden hlev.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Uporaba skisane krme

Po šestih tednih je krma v silosu okisana in jo že lahko uporabljamo za krmiljenje živine. Dobro okisana krma mora imeti prijeten kisel duh in rumenkasto-rjavo barvo. Molznim kravam jo krmimo po molži. Sprva jo živina ne žre rada, pa se hitro navadi in jo je rada. Na dan jo pokladamo odraslemu govedu 20—30 kg, mladi živini pa samo 10—15 kg.

Za vsakih deset odraslih goved ali za 20 glav mlade živine je treba pripraviti za zimo, t. j. za dobo 6 mesecev 40—50 m³ kisle krme.

Pri uporabljanju kisle krme moramo paziti na to, da jo vedno snemamo na cel površini enako, kot kisló zelje. To pa zaradi tega, ker je odprta kislá krma lahko pokvarljiva.

Kmetovalci, uporabljamo ta že preizkušeni način pripravljanja krme za zimo, ker bomo s tem izkoristili vso razpoložljivo krmo, dvignili mlečnost goveje živine, prištedili suho krmo in mnogo doprinesli naši skupnosti v letošnjem letu, ko je treba pomagati tistim, ki so mnogo bolj prizadeti kot mi.

Pionirski sveti stojijo pred velikimi nalogami

Kot po drugih okrajih, tako se tudi člani okrajnega iniciativnega pionirskega sveta prizadevajo v okraju Trebnje, da bi pionirska organizacija zadovoljivo uspevala. Nikomur ni vseeno kako bo vzgojena naša mladina in kdo jo bo vzgajal. Zato so se že po nekaterih odredih obračali na učiteljski svet ljudi, ki bi pionirjem dajali dobre nasvete pri njihovem delu. Ponekod razumejo pomen ustanavljanja pionirskih svetov in tem ljudem ne bo težko delo z našo mladino.

Tovariš Zdravko bo imel borbo na Trebeljnem, ker je ljudem pionirska organizacija zelo daleč. Starši, razumite, da vzgaja pionirska organizacija zavestne graditelje socializma in samostojne nosilce ljudske oblasti.

Lepo je povedal ing. Brovet Rupert, kje bodo pionirji dobili denar za svoje potrebe. Gozdni sadeži, semena, zelišča, ki odtehtajo zlato v devizah, nosijo istočasno tudi lepe dohodke skupni pionirski blagajni. Treba je samo pionirjem pokazati vire dohodkov. To-

variš je dal še več dobrih navodil članom okrajnega iniciativnega sveta, katere naj prenesejo na posamezne odrede.

Vzgojno socialnega čuta dobivajo pionirji tudi v gasilnih društvih. Tovariš Japelj Pavle iz Dol. Nemške vasi ima četo pionirjev, ki bo 8. oktobra pokazala, kako se mora pomagati bližnjemu v nesreči.

Tudi druge interesne skupine vršijo svojo vzgojno nalogo, zato naj ne bo vprašanja, kdo bo vodja skupine. Naši mladini moramo vzgojiti organizacijske sposobnosti, iniciativno in samostojnost, da bo svoje delo opravljala res samostojno.

Na konferenci smo se tudi pogovorili o organizaciji in delu odreda Zveze pionirjev, ter prišli do zaključka, da moramo vzbuditi čim več zanimanja za razvoj naših pionirjev. Staršem moramo razložiti pomen zaposlitve otrok v okviru pionirske organizacije. Na ta način bomo izboljševali odnos med domom in Zvezo pionirjev.

Po Šentjernejskem prazniku

Malo je bilo po vojni prireditve, ki bi jih pripravili manjši kraji sami. Navajeni smo bili razstav, tekmovanj in zborovanj le bolj v mestih. Tokrat pa so pokazali Šentjernejčani, da gre z dobro voljo vse! Krajevni odbor Zveze borcev, organizacija OF. Krajevni ljudski odbor in prosvetni delavci — prav vsi so se potrudili, da je praznik »St. Jernej v jeseni« uspel.

Proslave so začeli v soboto dopodne z otvoritvijo prve krajevnega kmetijske razstave, kjer so bili navzoči člani KLO in predstavniki organizacij, govoril pa je ravnatelj nižje gimnazije tov. Martin Marinč. Vinsko razstavo, ki je pridružena kmetijski, je odprl član KO tov. Franc Vodopivec. Kaj je pokazala razstava? Da daje šentjernejsko polje bogate pridelke za trud pridnih kmetovih rok, Obdelovalni zadrugi iz Orehovice in Bele cerkve sta razstavili precej jesenskih sadov; »Gorpavica« krompir, pesa, koruzo, vrsteno in sadje. »Rdeča zvezda« pšenico vrste U-1, ki jim je letos vrgla 26 stotov na hektar, pa rž s 16 stoti in ječmen z 22 stoti pridelka. Precej je razstavil šolski vrt iz St. Jerneja; pozornost je vzbujal orjaški sirk. Invalidska ekonomija iz Dol. Brezovice se je postavila s pridelkom pšenice in vinske kapljice, s krasnim grozdem pa Blatnik Slavko in Stefka ter Jakše iz Volčkove vasi, Grozdja, žita, kostanja, hruške, pese, vložena sočivja, raznih semen, krompirja, sončnic, bučnic, in cvetače seveda ni manjkalo. Krasno sadje so razstavili Janez Medle, Anton Radkovič iz Dol. Brezovice in Janko Recelj iz St. Jerneja, ki je pokazal tudi jabolka lanske letine. Lepe uspehe je imel s sončnicami Peter Durjavec; 1200 kg jih je pridelal na hektar. — Dolgo vrsto kmetov bi bilo treba še naštet, če bi popisali vse, kar je bilo razstavljenega. Omenimo naj še pridelke Kartuzije Pleterje, ki je razstavila poleg zelenjave krasno sadje, saj je tehtala

največja hruška kar 1,15 kg! — Marsikaj nam je kmetijska razstava pokazala. Le škoda, da je ni bilo mogoče prirediti v večjem bolj preglednem prostoru.

Največ obiskovalcev se je trlo v vinskem hramčku, kjer je točil Vodopivec — po imenu ga seveda ne gre soditi! — s pomočnikom rujno kapljico, 27 vrst mošta je bilo na razpolago, tako da je bil marsikdo v zadregi, kateri vrsti bi pripisal svojo oceno. No, do nedelje opoldne so imele največ priznanj kraljevina in črnina z Vrbovca ter kraljevina s Pleterškega hriba. »Dober pa je letos mošt, pa naj bo od koderkoli.« so ugotavljali možaki. Res, take kapljice ni bilo že dolgo.

Proti večeru so se zbrali na starodavnem Prežeku mladinci predvojaške vzgoje in pozdravili stare partizane — borce naše svobode. Od vseh strani so prihili junaki Gorjanskih bataljonov in drugih nekdanjih partizanskih enot, ki so bile okupatorjem strah in trepet, ljudstvo pa je bilo z njimi, s svojimi rešitelji. Prišel je tudi generalni major tovariš Karel Levičnik in spregovoril mladini, po govoru v spomin Gorjanskega bataljona pa so mladinci streljali častno salvo. Okoli gradu so v mrak zagoreli taborni ognji, grad sam je bil razsvetljen, na raznjo pa so vrteli janjca, Stari borci, ki so se po mnogih letih spet enkrat sešli, so obujali spomine na slavno preteklost in se pogovarjali o svojem delu, s katerim danes gradijo socialistično domovino. Kar prehitro so minevale prijetne ure v pesmi, zabavi in pomenkih.

Nedeljsko jutro je prebudilo šentjernejsko dolino s koračnicami vojaške godbe. Dopoldne so se zbrali gasilci, obvezniki predvojaške vzgoje, šolska mladina in člani množičnih organizacij ter krenili na staro sejmišče, odkoder je zvilna povorka na veliko zborovanje na dirkališče. Tam so Šentjernejčani pozdravili general, majorja Levičnika, sekre-

tarja Oblastnega komiteja KPS tov. inž. Levstika, sekretarja OK KPS tov. Zuglja, člane okrajnega ljudskega odbora ter druge goste, predvsem pa svoje prijatelje — stare gorjanske partizane. Nato je govoril tovariš inž. Levstik, množica ljudstva pa je njegov govor navdušeno pozdravljala.

Po pozdravu tov. Marinča, ki se je dotaknil koroškega plebiscita, je mladina zapela nekaj koroških pesmi, mladinci predvojaške vzgoje pa so prikazali »napada« na objekt, Ogenj, ki je objel napadeno stavbo, so gasili gasilci, ki so hkrati imeli praktične vaje. V tem pa je iz letala skočilo s padalom mlado dekle, članica ljubljanske letalske zveze, ter pozdravilo začudeno množico, ki takega »obiska izpod neba« ni pričakovala. — Ljudje so si nato ogledali kmetijsko razstavo.

Popoldne je priredil Klub za konjski

šport iz St. Jerneja konjske dirke z domačimi konji. Zal je bilo precej zamude navzlic zagotovitvi, da bo »začetek« točno ob 13. uri. Že ob zadnjih dirkah smo svetovali klubu, naj poskrbi za večji red na dirkališču med tekmarji, danes lahko to samo še ponovimo! — Ministrstvo za kmetijstvo LRS in okrajni ljudski odbor Novo mesto sta podarila za zmagovalce dirk in razstavljalce precej lepih nagrad, ki so jih dobili kmetje šentjernejskega polja.

Množičnim organizacijam St. Jerneja lahko čestitamo, da so priredile prvo kmetijsko razstavo, politično zborovanje in zbor gorjanskih partizanov. To je pot, ki jo želimo pri vseh frontnih organizacijah: delati samoiniciativno in ne čakati samo na navodila od »zgoraj«. Tako, samostojno delo frontnih organizacij je hkrati najlepša priprava na deseto obletnico ustanovitve OF.



V Beli Krajini sta se med Slovenci najbolj ohranila pristni narodni ples in narodna noša. Belokranjci še danes radi plešejo te plesne in nosijo to nošo.

Večerni utrinki iz Novega mesta

Osma ura zvečer in nikjer nobenega človeka na trgu, ki tako išče mladostne preferosti. Res je, da je danes mladina že navsezgodaj v tovarnah, pa vendar ne bi smel biti naš trg brez njenega smeha. Tam za Krko in v Ragovem logu je najbrž živahneje...

Škoda!

V »Okrepčevalnici«, ki jo mnogi upravljeno imenujejo izkoriščevalnica zaradi babilonskih cen, sloni za šankom vinski bratec, ki ga pomanjkanje vina sili v »šnopcarja«. Nič veselega.

»Kameniti cvet« v mestnem kinu je zvalil nekaj ljudi, ki jim je ljubezen in lepota pri srcu. Kje so ostali?

Po domovih prebirajo »Dolino meseca« od Jacka Londona in odvrtačajo od sebe knjige sovjetskih »Tihonovov«, ki po naročilu Informbiroja mečejo blato na delovne roke našega ljudstva. Nekje v skritih kotičkih Novega mesta pa cveto prostori, kjer je lepo, kjer pripravljajo ljubeči ljudje razvedrilo novomeščanom za zimo.

Medtem ko nekateri uživajo res lep sovjetski film »Kameniti cvet« v dvorani, se ne daleč od nje odpirajo note. Tovariš Mikolič je dal našemu priznanemu orkestru pozor za »Lukrezio Borgia«, skomponirano od prijaznega Donizettija. Donizetti je novomeščanom znan iz »Ljubavnega napisca«, zato bodo sprejeli »Lukrezio« še lepše. Gledati naše novomeščane, ki utrujeni po delu jemljejo v roke orožje, ki krade očem solze in kliče iz src vzdihne, je veselje. Človek dobi vero v človeka, Profesorja Lebna sem samo nekaj

časa opazoval. Ves drugačen je bil, ko je potegoval z lokom po strunah in klical našo Koroško nazaj, kot pa na ulici po kateri tako mrko hiti v šolo. Struna izvabi iz človeka vse, kar mu je še kaj vrednega. To zimo ne bomo revni orkestralnih prireditvev. Za to pričajo pridni večeri na dnu doma ljudske prosvete, Brahms, Schuman z Liszom skupaj, ki smo jih na platnu osebno spoznali v filmu »Ljubavna pesem« bodo spregovorili ob večerih, ki nam jih ti tih prijatelji pripravljajo.

Ne daleč od njih pripravljajo naš pridni Urh, ki smo ga tako nemarno vrgli na ulico, Goldoni-jevega: »Lažnivca«. Kraljev France mu bo dal pravo podobo; to priča njegov talent. Upajmo, da se bo kdo izmed nas ob njegovi igri poboljšal. Vstrijc s Francetom korakajo Drejče in drugi, ki jim ni spanec in Ragov log vse. Te naše igralce, ki vračajo Novemu mestu dramski sloves, ne more človek drugega, kot pohvaliti. To je malo, več jim bomo povedali, ko jih bomo videli na odru. Tovarišu Urhu pa želi nočni potnik vso srečo in uspeh.

Vse drugo je skoraj zamrlo v mestu. Mogoče je še kje za zidovi kaj, česar človek ne more videti.

Novo mesto ni tako, kakršno bi moralo biti. Na oknih njegovih hiš naj zazeleni rožmarin in roženkavrt, naj vzcvete nagelj — bel ali rdeč, naj se po ulicah preliva poštene mladosti smeh, ne pa ono, kar se skriva za grmovjem.

Napravimo iz našega mesta kotiček, ki ga bo tuje vesel, ne pa, da se žalosten obrača od njega.

B. J.

Kako so Metličani obesili cigana

(Belokranjska pripovedka).

V starih časih so živeli v metliškem gradu sami grofje in baroni in podobni nebodijhtreba. Biti so gospodje, da jih večjih in bogatejših ni bilo v vsej Beli Krajini. Ker so imeli nad podložniki prav vso oblast, so bili tudi njih sodniki.

Toda bili so kaj čudni sodniki! Zgodilo se je, da je lačen cigan ukradel na grajski pristavi tolsto gos. Gos je zagagala in zbudila hlapce s pristave, ki so jo uovrili v dir za bežečim ciganom. Uhiteli so ga, zvezali in odgnali pred metliško gospodo. Gospoda je cigana sodila in ga na smrt obsodila.

Hlapci so pred gradom postavili visoke vislice. Potlej so se ob vislicah zbrali prav vsi grajski — gospoda, deklet, hlapci, pa še meščani so pritekli zijala prodajat. Vsi so hoteli videti, kako bo rabelj obesil tatinskega cigana.

»Povej nam zadnjo željo, izpolnjena bo!« je rekla gosposka.

Cigan je cigan! Zasmejal se je, da je pokazal bele zobe in dejal:

»Moja zadnja želja je, da bi me zdajle izpustili in mi vislice podarili. Les ponesem v svoj ostrog, ker me čaka moja žena in kup otrok. Iz vislic bom nacepil kalance in skuhal svoji deci žgance. Saj kjer je družina, mora biti i južina!«

Vsi Metličani v smeh, grajska gospoda pa se je resno držala in dejala:

»Ne, cigan, to ni mogoče! Kaj drugega povej za zadnjo željo.«

Cigan se je spet zasmejal, da je pokazal bele zobe. Potlej si je zaradi lepšega zaželel, da bi pipico tobaka pokaditi smel... Prinesli so mu pipo. Ko pa mu je rabelj hotel nažgati tobak v pipi s svečo, se je razhudil:

»Kaj, s svečo mi prižigaš pipo? Ali bi rad, da bi za jetiko poginil!«

Hočeš - nočeš je moral rabelj oditi po kresilno gobo in z njo nažgati ciganovo pipo.

Ko je cigan pokadil pipo, je grajska gospoda v en glas zamrmrala:

»Birič, pokaži, da si tiel! V roko vzemi vrv in vrzi jo cigančetu za vrat, da bo odšel v krtovo deželo spat, ker je bil tat!«

Komaj pa je rabelj vrgel cigano vrv za vrat, se je le-ta pričel na vsa usta krohotati in smejeti.

»Aj, nikarte me obesiti za vrat,« je kričal. »Zgačka me, ož zgačka! Obesite me rajši okoli pasu. Okoli pasu me ne bo zgačkalo...«

Tako kričeč je poskakoval pod vislicami kakor mlado žrebe.

Gospoda je gospoda! Tudi gospoda iz metliškega gradu se je naveličala postaviti ob vislicah, pa je rabelju ukazala:

»Nu, prav, pa zadrigni cigano zanko okoli pasu, če ga vrv res žgečka okoli vratu!«

Rečeno storjeno! Rabelj je opletel cigano vrv okoli pasu in ga potegnil na vislice. Tam je cigan tri dni visel, toda še ni slovo od sveta vzel...

Ponovno ga niso smeli obesiti. Postave so bile takšne. Postave pa so véasih veljale za vse, tudi za cigane. Zato ga je na ukaz gospode birič tretji dan smel z vislic ter ga živega in zdravega nagnal izpred gradu.

Cigan se je zahahljaj in jo urnih nog domov ubral.

Ker pa so Metličani takrat cigana obesili za trebuh, namesto za vrat, zato še danes nima noben cigan debelega trebuha, ampak je čez pas pretegnjen kakor — suha muha.

Lojze Zupanc:



V Beli Krajini je prav vse, mlado in staro, moški in ženske živelo s partizani. In kadar so partizani branili to malo deželico — zibelko ljudske oblasti — so mladinke in žene nosile hrano borcem na položaje.

Tako gradimo tovarne v ponos ljudstvu

V vseh industrijskih državah je bila razvita že pred drugo svetovno vojno proizvodnja učil, najrazličnejših preprostih in kompliciranih pripomočkov za izobrazbo kadrov. Jugoslavija je učila uvažala. V manjšem obsegu jih je izdelovalo podjetje »Kugla« v Zagrebu, ki je bilo obnem glavni zastopnik inozemskih tvrdk Phyze, Kohl, Pichler itd. V manjših količinah so jih izdelovali domači strokovnjaki tov. Humeck v Mariboru, tov. Dragan v Ljubljani ter razni profesorji in učitelji po šolah za uspešnejši pouk. V Ljubljani so osnovali proizvodno učil, ki je zaradi nerazumevanja takratne oblasti le živovarila do ukinitve. Požrtvovalni učitelji niso imeli možnosti, da bi s svojimi bogatimi izkušnjami spremenili zastarelo metodo pouka. Kabineti po naših šolah še zdaleka niso sledili naglemu razvoju elektrotehnike, aerofizike, biologije in ostalih panog znanosti. Pa še tem skromnim zbirkam ni prizanesel okupator.

KPJ je po osvoboditvi pravilno postavila obnovo in osamosvojitve gospodarstva na naravno, znanstveno osnovo. Pozvala je mladino k študiju in ji omogočila uspešno znanstveno delo. S tem v zvezi je rekel maršal Tito: »Gradili bomo tudi lastne tovarne učil.« Kakor je ves revolucionarni pokret zvezan s težavami, takoj se je moral tudi tov. Kunst Viljem, referent ministrstva za prosveto LRS boriti z nerazumevanjem na raznih mestih. Hotel je za vsako ceno vzpostaviti proizvodno učil. Nič čudnega ni, če so učenci stare šole podcenjevali šolsko delo v resničnem miniaturnem svetu, ki prav tako kleše z izkušnjami kakor vsakdanje življenje. Tovariš Kunst pa je vedel da je eksperiment najboljši učitelj, da je izkušnja socialistična šola. Ministrstvo za prosveto je začelo širiti delavnice Državnega deškega vzgajališča v Ljubljani. Tov. Kunst je s svojimi neumornimi mehaničnimi sodelavci tov. Skokom Alojzijem, Kettejem Francem, Kettejem Alojzijem, Anžurjem Francem, Kozlem Milošem, Sudarjem Francem in komercialistom tov. Florjančičem Stankom v skromnih začetnih pogojih vzpostavil redno proizvodno učil. V maju 1947 so bili izdelani prototipi za prve garniture elektrotehničnih in geomehaničnih učil.

Borbe mladega podjetja

Mlado podjetje se je vztrajno borilo za stroje. 7. februarja 1948 je bila formalno ustanovljena Tovarna učil. Omenjeni kolektiv ni štedil s svojimi silami. Prebil je led in 30. decembra 1948 je slavil prvo zmago, dosegel je svoj proizvodni plan. Mladina si je s prostovoljnim delom pridobila v trajno last prehodno zastavico rajona Moste in visoko priznanje Glavnega odbora LMS. To je bil dokaz, da je intenzivno delo najboljšo sredstvo za prevzgojo mladine, ki je pod vplivom stare družbe in njenih ostankov zašla v brezdelje in v kriminal. V podjetju so namreč delali kot vajenci učenci Državnega deškega vzgajališča.

Leto 1948 je imelo podjetje že strojno mizarstvo delavnico, ročno mizarstvo delavnico, ključavničarsko delavnico, kovaško delavnico, avtogeno varilnico, brusilnico za kovine, galvanotehniko, kovinostrugarsko, pleskarsko, lesostrugarsko delavnico, montažni oddelek, ekspedit, skladišče surovin in polizdelkov. Prostori so postajali tesni.

Nepričakovano se je moralo podjetje v maju 1948 preseliti v Crnomelj, na polje. To je bila drzna preizkušnja za kolektiv še celo, ker je bil ravnatelj tov. Kunst Viljem medtem premeščen za načelnika v zvezno ministrstvo za kulturo in znanost v Beogradu. Njegovo dolžnost je prevzel tov. Fister France. V nemogočih življenjskih pogojih, saj je bilo treba vse zgraditi na novo, so vzdržali mladi fantje in prav tako starejši uslužbenci. Nekateri Crnomalci niso bili voljni odstopiti prostorov za novo podjetje, zato ni manjkalo nasprotovanja in ovir. Ljubljanska mladinska brigada in brigada Državnega deškega vzgajališča, ki sta se ob enem s podjetjem preselili v Belo Krajino, sta z vsem mladinskim poletom betonirali temelje in dvigali zidovje tovarniških objektov. Uslužbenci tovarne so delali po svojem rednem delu v posebni brigadi, ki ni poznala uradno odmerjenega časa. Najgostoljubnejše so se izkazale v Crnomlju dijakinje črnomeljske gimnazije, ki so se stisnile v svojem internatu na pograde, da so lahko odstopile prostore uslužbencem nove tovarne in jim s tem omogočile preselitev v Crnomelj. Med gradnjo so prihajali vagoni s stroji in najrazličnejšim orodjem. Vsak dan so se kopičili težki problemi, ki jih je žilavi kolektiv reševal zadovoljivo. Gradnjo je vodilo republiško gradbeno podjetje »Pionir«, ki je bilo pogosto ovirano in je moralo prekinjati z delom. Včasih so bili važnejši svinjaki, zopet ključni objekti — brez načrtov in kreditov, včasih pa pomanjkanje delovne sile pri vojaških objekih. Delovni kolektiv je bil prepričan, kako potrebna so učila za tehnično izobrazbo mladine, prepotrebna za uspešno izvedbo petletke. Kolektiv je čistil svoje vrste, prišli so novi požrtvovalni uslužbenci, vsi vprek so pomagali pri gradnji in ob enem že proizvajali. Težave v zvezi s pomanjkanjem materiala ter kvalificiranih kadrov so bile premagane, gradbeni in proizvodni plan za leto 1949 je bil dosežen. Glavne zasluge pri tem je imela sicer maloštevilna, toda vztrajna in borbeno partijska celica podjetja. Drobila je intrige, prepričevala in bodrila kolektiv, forsirala gradnjo, dvigala proizvodnjo in vzpostavljala osnovne življenjske pogoje delavcev. Pri tem ji je z vsem razumevanjem pomagal sekretar OK KPS v Crnomlju tov. Pahulja Blaž in predsednik OLO ter okrajne planske komisije tov. Simenc Milan. V Ljubljani je bil naklonjen podjetju predsednik Oblastnega ljudskega odbora tov. Kavčič in podpredsednik planske komisije tov. Polajnar.

Zima je bila trda. V istem precej obsežnem prostoru je bila nastanjena pisarna, obednica, skladišče gotovih izdelkov, pleskarska delavnica in od časa do časa je sindikalna podružnica prirejala kulturne prireditve. Delovni kolektiv je vztrajal kljub nasprotovanju nekaterih domačinov, ki jim je pest fižola več vredna kot delovni uspehi dve sto delavcev v prid vse študirajoči mladini v Jugoslaviji. Ohranili smo dobro voljo in mesec za mesecem presegali proizvodni plan. Danes je podjetje v normalnem teku, čeprav je še utegneno zaradi pomanjkanja tovarniških objektov, ki pa so v gradnji. Navadili smo se borbe in vsak dan smo odpornejši.

vini, zanje trepetala posebno v letih, ko je divjala pri nas vojna.

Borne prihranke je skrbno spravljala, kajti vse čas je še mislila na povratek v domovino. Zelela je med svoje, v tisto skromno goskovo vasico, na vaške pašnike, kjer se je bosonoga podila za svojo čredo, hotela je še slišati pesem veselih trgačev v svojem rojstnem kraju.

Zelja se ji je izpolnila. Ni se prestrašila dolge poti. Zopet jo je sprejela slovenska zemlja. Sedaj rde Gorjanci, iz vinogradov se oglašajo čriček, mladi trgači pojo veselo pesem in Ančka je med svojci srečna. Povsod odmeva ena sama beseda praznika, petja in vriskanja.

Njena domovina se je spremenila. Tudi v njeni rojstni vasi so dobili visoko, lepo šolo.

Prišla je tudi v šolo, da pozdravi mladi naraščaj. Naše male je obdarila. Dolge vrste modrih in rdečih svičnikov so se lesketale v okornih rokah mladih Dolžanov, obrzi so vsem žareli od sreče. Se je pustila lep dar, ki bo ostal za vedno na šoli.

Tov. Ančka se bo vrnila. Odnosla pa bo del svoje zemlje in jo oddala rojakom v Ameriki. Povedala bo kako žive v novi domovini, ki ima kruha in dela za vse svoje ljudi.

DIJASKI DOM V MOKRONOGU

»Kje pa je, ljuba duša?« boš rekel, O, pa je, toda samo na uho ti povem, da je še vedno v gradnji. »Zakaj.« Zato, ker veliko govorimo in malo naredimo! Apna ni. Apno imajo gasilci in predsednika gasilcev ni na sestanek. Torej ne moremo graditi! In okovja prav tako ni!

Kaj pa, preljubi možje, če bi mi apno vseeno vzeli, o tem obvestili predsednika in če bi ga še ne bilo na sestanek, društvu apno kar plačali?

In okovje? Privatniki ga dobijo! Kje?! Tovariši, ali imamo res že vsi išas?

Zenka.

Mitrovo svetišče v Beli Krajini

Nad vasjo Rožanec v Beli Krajini, blizu Crnomlja, so ostanki Mitrovega svetišča. Mitro je bil perzijski bog sonca in vojne. Njegovi oltarji so se postavljali med leti 180—240. Pod cerkvijo sv. Jurija na Rožanecu je vsekana v veliko skalo podoba, ki nam predstavlja versko češčenje boga Mitre. Mladenič, ki kleči z enim kolenom na biku, zasaja z desnico bodalo v prsa živali. Podoba prikazuje še psa, kačo in škorpiona, ki pomagajo mladeniču ugonabljati bika. Na vsaki od obeh stranskih podob je še po ena oseba. Nad podobo je v skalo vrezano besedilo:

D. I. M.

P. P. P. A. E. L. Neptos et

Ljudska univerza je dobro začela

Preteklo sredo je po večletnem počitku oživela novomeška Ljudska univerza. V nabitno polni dvorani Doma ljudske prosvete so se zbrali številni frontovci z vseh terenov, predstavniki oblasti in množičnih organizacij ter številni višješolci gimnazije, dijaki ekonomskega tehnikuma in učiteljska, ki so napolnili tudi galerijo.

Iz uvodnih besed je bilo razvidno, da je Ljudsko univerzo poklicalo v življenje veliko šestmesečno tekmovanje na čast deseti obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte Slovenije. Ljudskoprosvetno delo ima v tem tekmovalstvu važno mesto in bomo zato poleg izvrševanja političnih, gospodarskih in organizacijskih nalog predvsem skrbeli tudi za izobraževanje. Program letošnjih predavanj Ljudske univerze je pester ter vse kaže, da bo tudi v bodoče ob sredah zvečer dvorana polna.

Prvo predavanje je imel tovariš profesor Marjan Dobovšek, ki nas je popeljal v daljino Korejo ter nas seznanil z njeno zgodovino, prebivalstvom, osvobodilnimi boji v preteklosti ter njenim sedanjim trpljenjem, ko je postala plen pohlepne politike Amerike in Sovjetske zveze. Predavanje so spremljale številne slike, ki so zelo poživile večer. Predavatelj so poslušalci nagradili z navdušenim ploskanjem.

Novo mesto tekmuje na čast 10. obletnice OF tudi z obširnimi načrtom kulturno-prosvetnega dela. Obisk predavanj Ljudske univerze bo ena izmed točk, ko bomo polagali obračun v aprilu 1951: ali smo tekmovali kot zavedni in predani frontovci, ali pa le kot člani OF na papirju. Dober začetek dela Ljudske univerze obeta, da v tekmovalstvu ne bomo med zadnjimi. Povedati pa je treba takoj, da smo v sredo pogrešali predvsem delavce in nameščence mnogih novomeških podjetij. Sindikalne podružnice naj zato seznanijo svoje članstvo, da je Ljudska univerza kovačnica znanja in izobraževanja.

V. M.

Proculus et Firminus

Pro Salu Sua Suarungue

Deo Invicto Mithrae. Tres Publii Aelii : Neptos et Proculus et Firminus pro solte sua suarungue. (Nepremagljivemu bogu Mitru so postavili trije Publiji (sinovi) Elijevi; Neptos, Prokul in Firmin v svoj in svojih blagor).

Tempelj boga Mitre je tudi na Hajdini pri Ptuj. Belokranjsko Mitrovo svetišče je bilo zaščiteno od Muzeja za varstvo kulturnih spomenikov, a je v zadnji vojni utrpelo močne poškodbe. Je pa še vedno zanimiv fragment časa in češčenja boga Mitre.

Lojze Zupanc.

FIZKULTURA IN ŠPORT

LEP USPEH NOGOMETASEV NOVEGA MESTA

V nedeljo 1. oktobra 1950 se je ob 15. uri pričela prvenstvena nogometna tekma med domačim moštvom in moštvom SD Prešeren iz Radovljice. Slabo vreme, zaradi katerega je bil teren ves razmočen, je oviralo vse igralce, vendar sta obe moštvi kljub temu pokazali nekaj lepih in sistematičnih potez.

V prvem polčasu je bilo čutili rahlo premoč domačinov, ki je pa niso znali polno izkoristiti. V drugem polčasu so prevzeli iniciativno gostje. Vendar tudi ti zrelih situacij pred vrati niso znali spremeniti v gol.

Neodločen rezultat 3:3 (1:2) je vsekakor lep uspeh novomeških nogometasev, saj so bili do te tekme na predzadnjem mestu na lestvici oblastne nogometne lige.

SE LEPSE SO DOSEGLI NASI ODOJKASI

Ob 9. uri dopoldne je bila v nedeljo na Loki ob hudem naližu odigrana prvenstvena tekma v odbojki med domačim moštvom SD Krka in moštvom TD Slovenjgradec.

Borbenost in požrtvovalnost, ki so jo to pot zopet pokazali naši odbojkaši, je rodila obilen sad. Z absolutno zmago 3:0 (15:6, 15:9, 15:6) so domačini potrdili svojo visoko kvaliteto in tako premagali moštvo, ki mu novomeščani do sedaj še niso bili kos.

S to zmago se je domače moštvo ukoreninilo na drugo mesto lestvice republiške odbojkaške lige.

VSE PRIZNANJE PA ZASLUŽIJO ODOJKASICE TD NOVO MESTO

Po nedavni osvojitvi prvega mesta v republiki, so se odbojkašice TD Novo mesto plasirale na zvezno prvenstvo, ki je bilo preteklo nedeljo v Osijeku. Pod vodstvom tov. Romiha so članice že v petek odpoto-

vale iz Novega mesta in naslednji dan pripele v Osijek, kjer so se takoj resno začele pripravljati za težke borbe. V nedeljo, 1. oktobra ob 8. uri zjutraj so se dekleta prvič pomerila. Z borbeno zavestjo: zmagati, so odlično zaigrale, vendar niso mogle biti kos rutiniranejšemu nasprotniku iz nam že znanega Sombora. Dobro uro za tem so se drugič pomerile. To pot so z lepo soigro zasluženo zmagale. Prav tako so ostali dve tekmi odločile v svojo korist. S tremi zmagami so tako zasedle 2. mesto v državi in v priznanje prejele častno diplomu, ki jim bo bodrilo za nadaljnje delo na odbojkaškem polju.

IN NOVOMEŠKI ATLETI TUDI

V soboto 30. septembra 1950 je bilo na novomeškem stadionu izvedeno prvo kolo republiške atletske lige. Doseženo je bilo nekaj odličnih rezultatov. Slaba tekališča so vsekakor negativno vplivala na tekmovalce, vendar so bili ravno v tehik doseženi naj-ljši rezultati. Na 3000 m dolgi progi se je najbolje izkazal novomeščanom že znani dolgoprogaš Lenart, a na progi 100 m do sedaj skrita zvezda — mladi in talentirani gimnazijec Kordiš, ki je pretekel to progo v zadovoljivem času 12,3 sek.

Nadvse razveseljivo je tudi dejstvo, da so se na atletske polju zopet pokazali stari atleti Dobovšek, Glomar, Pučko itd., ki znajo s svojo atletske inteligenco pridobiti dragocene točke.

To pot je lep napredek pokazal Smalčev Tone. Rodič pa je preizkusil svoje pridobitve v JA, ki so nedvomno velike.

V drugem kolu se bodo naši atleti zopet pomerili med seboj, nato pa bo izbrana ekipa, ki bo dolensko Metropolo zastopala v Ljubljani.

Riko



PIŠEJO NAM

VELIKE VAJE BELOKRANJSKIH GASILCEV

Prošlo nedeljo so belokranjske gasilske čete priredile velike tehnične vaje v Rosalnicah pri Metliki. Cilj vaj je bil, pogasiti obsežen požar na objektih rosalskih žitnih silosov in rešiti zaloge žita. Tehnično je vaje odlično vodil priznani gasilski strokovnjak in brigadni gasilski poveljnik tov. Julij Malešič iz Gradaca. Velikih gasilskih vaj so se udeležile gasilske čete iz Metlike, Drašič, Božakovega, Gradaca, Rosalnice, Križevske vasi in skupina 28 gasilskih pionirjev iz Metlike. To so bili dečki v starosti od 10 do 14 let. Pokazali so, da se zadovoljivo vraščajo v delo gasilstva.

Da so vaje tako odlično uspele, je tudi zasluga predsednika okrajne gasilske zveze v Crnomlju, tov. Milerja. Belokranjske gasilce je pri tej priliki obiskal tudi delegat republiške Gasilske zveze tov. Buh, ki se je pohvalno izrazil o visoki tehnični zmogljivosti belokranjskega gasilstva.

Po doseženih uspehih je ocenjevalna komisija, v kateri je bil tudi veteran belokranjskih gasilcev in organizator belokranjskih gasilskih čet tov. Julij Macele iz Gradaca, ocenila delo posameznih čet takole: Metlika

70 točk, Drašiči I. četa 70 točk, Drašiči II. četa 70 točk, Metliški gasilski pionirji 70 točk, Božakovo 67 točk, Gradac 63 točk, Rosalnice 60 točk, in Križevska vas 60 točk.

Po odlično uspehih vajah je bil zbor gasilcev in je tov. Julij Malešič iz Gradaca v lepem govoru vzpodbujal gasilce k še nadaljnji izpopolnitvi.

SPET V DOMOVINI

Rahlo rožnatj jablanini cvetovi so tiho odletavali, iz vinogradov se je širil opojni vonj mladega trtja in cvetja, Gorjanci so se s svojim mehkim svetlim zelenjem približali podgorskim vasem. V tej lepi pomladi se je pred sedemintridesetimi leti poslovila mlada Ančka. Dom ji je bil pretesen, zemlja ni dajala zaželenega. Se je naročila malim sestricam, naj bodo pridne in ko se vrne, jim bo prinesla bonbonov.

Zaman so jo pričakovali tisti dan in še naslednje dni. »Šla je čez veliko lužo in kadar bo zelo bogata, se bo vrnila, so potolažili mali dve.

Ančka se res ni vrnila. V Ameriki se je lotila trdega dela. Dolga leta je delala, se trudila, v duhu pa spremljala svoje v domo-